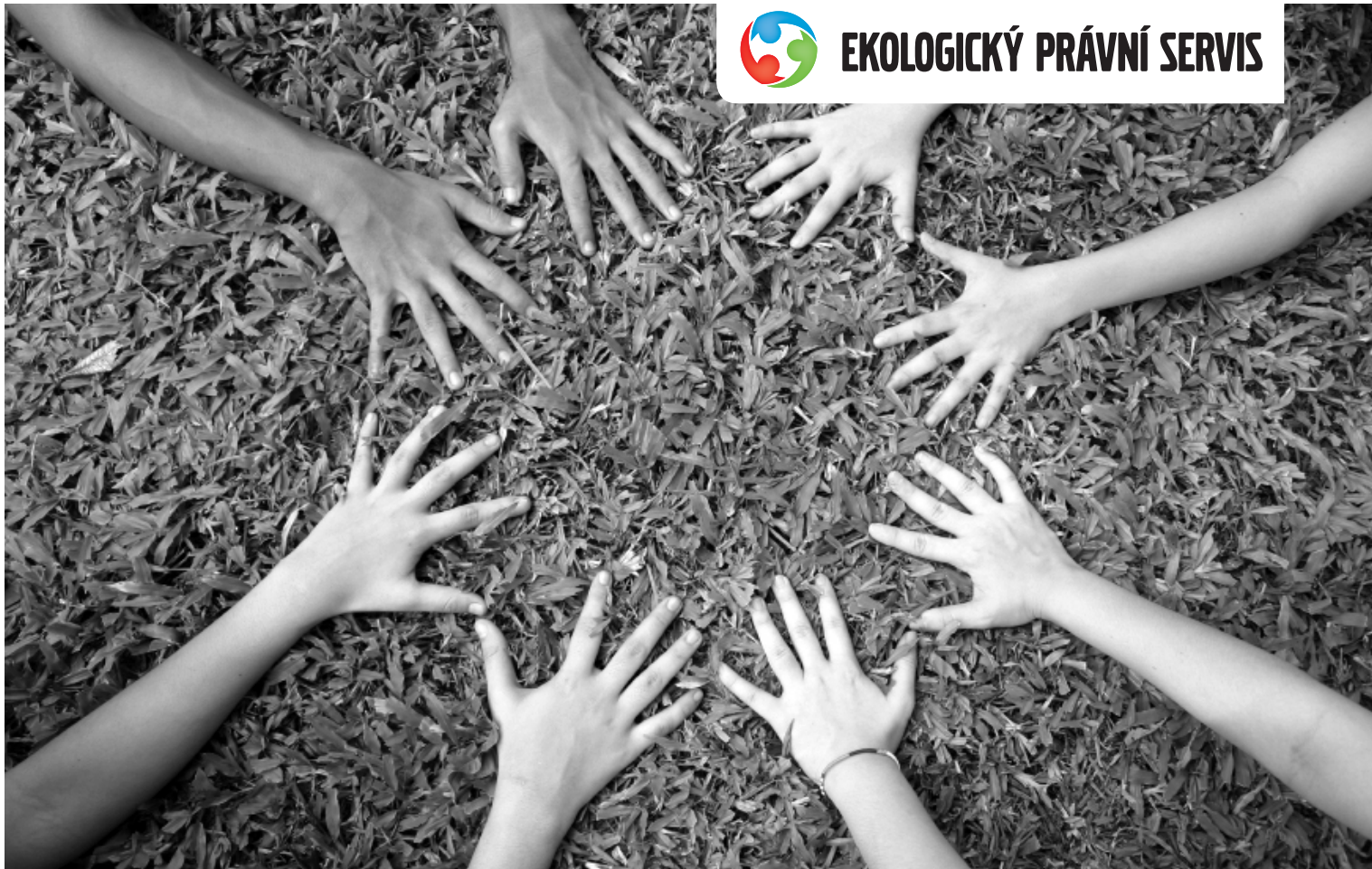

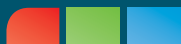

EKOLOGICKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Ekologický právní servis – ochrana životního prostředí a lidských práv

Výroční zpráva 2008

Jsme nezisková, nevládní a nepolitická organizace právníků. Poskytujeme bezplatné právní poradenství a řešíme vybrané případy s rozsáhlým společenským dopadem. Naším cílem je přispět k účinnějšímu vymáhání práv občanů, dodržování předpisů na ochranu životního prostředí, transparentnější veřejné správě a větší odpovědnosti nadnárodních korporací.

„Dobrý den – jste úžasní, jste skvělí! Za Vaše odpovědi jsme hrozně vděční. Oceňujeme velmi i vzory návrhů různých dokumentů ke stažení – to je prostě bomba! To, co děláte, je dar z nebes. Vřelý, vřelý dík za vše! Mějte se hezky, ať se vám daří a ať vás tato činnost neomrzí! To by bylo, věřte nám, neštěstí.“

za Sdružení občanů a přátel Čachnova, Jindřiška Sáblíková

„Velice Vám děkuji za Vaši odpověď i její pečlivé zdůvodnění. Vaše odpověď mne potěšila, protože tak budu moci podat námitku proti změně územního plánu, která se mne bezprostředně dotýká (sousedím přes cestu).“

Jiří Vomlel

„Pěkný den, díky za informace, které jste mi zaslala. Věřím, že se nám budou hodit k přesvědčení zastupitelů, že ne vše, co dělají, je správné, ve shodě se zákonem a prospěšné pro přírodu. Ono na venkově se některé věci vykládají poněkud zvláštně. Ještě jednou díky.“

Josef Houfek

Úvodní slovo

Rok 2008 byl pro EPS ve znamení několika velkých strategických kauz. Šlo o případy, které se bezprostředně dotýkaly kvality života stovek a tisíců občanů. EPS získal podporu cca 9000 občanů ve své snaze o zkvalitnění republikového územního plánu (Politika územního rozvoje), v ostravském případě Arcelor Mittal EPS žaluje ocelárnu za čistý vzduch pro tisíce aktivních obyvatel Radvanic a Bartovic (Nebe nad Ostravou). Hluk ze silnic podle oficiálních čísel trápí přes 300 tisíc občanů, analyzujeme příčiny a vytváříme právní postup, který situaci může změnit (Hlukové mapy a žaloby). Spor o kvalitu technologie pro rekonstrukci elektrárny Prunéřov ovlivní díky podílu elektrárny na emisích skleníkových plynů život nás všech (Nezodpovědné plány ČEZu).

Právníci EPS ukázali, že umí vyhrávat před soudy a vytvářet precedenční rozhodnutí. EPS se snaží i o systémové změny. Analýzy vytvořené EPS rozproudily debatu o ceně dálnic (Jaká je skutečná cena dálnic?), návrhy EPS v oblasti odpovědnosti korporací oceňila Evropská komise (Reforma odpovědnosti korporací). EPS zde těží z toho, že jako jedna z mála NNO je schopná řešit jednotlivé případy a na jejich základě analyzovat systémové problémy. Platí to i naopak – naše analýzy jsou podloženy zkušeností z praxe. Jen

pro ilustraci – EPS řešil v roce 2008 celkem asi dvě desítky dalších vybraných „strategických“ případů, zodpověděli jsme také přes 800 individuálních dotazů občanů (Poradna EPS).

Z hlediska finančního byl rok 2008 pro EPS obtížný. EPS se vnímá především jakožto watchdogová organizace. Bohužel je stále náročnější na tento typ často velmi kontroverzní práce získávat prostředky. Abychom nemuseli podlehnout tlaku donorů a zachovali si prostor pro uskutečňování původního poslání organizace, začali jsme se systematictěji obracet na drobné dárce. Vedle toho hledáme cesty jak formou tzv. „social enterprise“ a v rámci jasných etických pravidel nabízet své služby za úplatu.

Práce na kauzách a tématech EPS bude pokračovat i v roce následujícím. Pevně doufáme, že také s Vaší podporou.

Děkujeme!

Mgr. Martin Fadrný

vedoucí programu Právo životního prostředí
člen výkonného výboru EPS

„Mnohokrát děkuji, paní magistro, za vyčerpávající odpověď. Přeji Vám mnoho štěstí jak v osobním, tak pracovním životě, rozhodně Vám bude dáno – protože tato forma pomoci je ojedinělá a nějakou formou se Vám v životě rozhodně vrátí.“

Anna Čermáková

„Dobrý den, Vaše rychlá reakce na můj dotaz mne skutečně hodně potěšila, asi jste lidé na správném místě, a tak to má vždy a všude být. Odpověď jako taková mne sice příliš nepotěšila, ale ani nepřekvapila. V každém případě mám teď ve věci jasno. Moc Vám děkuji a přeji mnoho úspěchů.“

Jaroslav Vrbíček

„Vážené právničky EPS – neskutečně jste nám pomohly. Mějte náš obrovský dík.“

ZA OS Třeboradice, M. Hrubý

„Dobrý den, ani jsem ještě nestačil poděkovat za pomoc! Jsem rád, že ještě existuje nějaká šance se dovolat práva.“

Jan Vrána

Program

Právo životního prostředí

Program Právo životního prostředí pomáhá v případech závažného ohrožování životních podmínek a zdraví občanů. Prosazuje dodržování zákonů v oblasti ochrany přírody a krajiny. Reaguje na konflikt mezi tlakem na výstavbu velkých infrastrukturních projektů a nutností chránit přírodu i zájmy a práva občanů. Znovu a znovu se přesvědčujeme o tom, že kvalitně plánovat a odpovědně posoudit existující alternativy znamená předejít budoucím problémům a plýtvání peněz z veřejných rozpočtů. Proto se snažíme přispět ke změně v přístupu státu při územním plánování.

<http://hluk.eps.cz> | <http://pur.eps.cz> | <http://cenadálnic.cz>

Kauza roku 2008: Politika územního rozvoje

O změnu Politiky územního rozvoje jsme usilovali po celý rok 2008. Politika je dokument, který vydává Ministerstvo pro místní rozvoj jako závazný územní plán, jímž se musí řídit kraje i obce, a který významně zasahuje do životního prostředí obyvatel. Vymezuje například území pro výstavbu nových elektráren, přehrad a dálnic. Ministerstvo mělo v plánu připravit a schválit Politiku v tichosti. My jsme návrh Politiky důkladně prostudovali a objevili v něm záměry, které v případě schválení nejen poškodí množství lidí a některé významné části naší krajiny, ale jsou i přímo v rozporu s tím, jak by Politika měla vypadat.

Například v ní byly konkrétně vymezené některé dopravní stavby, o jejichž smysluplnosti a efektivnosti se již dlouho diskutuje. Jsou předmětem kritiky z hlediska nezbytnosti umístění (např. R52) nebo trasování (např. D3, R55).

Politika také vymezuje potenciální plochy pro lokality hlubinného úložiště vysoce radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva. Ačkoli se česká vláda zavázala, že při vyhledávání hlubinného úložiště bude nutný souhlas dotčených obcí, v době kdy byl plán připraven ke schválení, tento souhlas neexistoval.

V dubnu roku 2008 jsme spustili speciální internetový portál, který poskytl naše argumenty v podobě připomínek ke konkrétním bodům. Občané pak mohli vybranou připomínku snadno odeslat přímo z našich webových stránek úředníkům ministerstva. Vedle toho jsme použili a poprvé v praxi otestovali systém tzv. participativních SMS. Fungují na podobném principu jako dárcovské SMS s tím rozdílem, že po odeslání zprávy nepřišly ministerstvu peníze, ale připomínka k některému bodu Politiky.

SMS připomínek na ministerstvo nakonec dorazilo přes čtyři a půl tisíce, další tisíce přišly e-mailem nebo ve formě podpisových archů (dohromady 9000). Politika územního rozvoje je tak v historii ČR zřejmě vůbec nejvíce připomínkovanou vládní koncepcí.

Poté jsme jednali s ministerstvem o maximálním zohlednění všech připomínek občanů. Vlastní výhrady, z velké části totožné s těmi našimi, mělo i Ministerstvo životního prostředí. Ministr Bursík nás na schůzce v listopadu ujistil, že i jeho úřad bude na zohlednění připomínek trvat. Ještě před koncem roku jsme vydali Analýzu vypořádání připomínek veřejnosti k Politice územního rozvoje.

Výběr nejzajímavějších kauz

Jaká je skutečná cena dálnic?

Plánované dopravní stavby mnohdy zbytečně vystavují občany nadměrnému hluku a emisím, odporují zájmům ochrany přírody i skutečným dopravním a ekonomickým potřebám. Napomáhá tomu způsob, jakým je u nás rozvoj infrastruktury plánován, schvalován a v neposlední řadě financován.

Ministerstvo dopravy dosud nepřipravilo žádnou koncepci, která by stanovila co, proč a v jakém pořadí je potřeba postavit. Přesto vláda v roce 2008 odsouhlasila seznam připravovaných dopravních staveb, jejichž cena přesahuje 800 miliard korun (pro srovnání: státní rozpočet na rok 2008 byl 1107 miliard).

Bez koncepce však nelze sledovat efektivitu veřejných prostředků vynakládaných na dopravu a výsledkem je, že rozvoj dopravní sítě je chaotický a české dálnice jsou předražené i oproti okolním státům. Toto potvrdila Analýza výstavby a financování dopravní infrastruktury v ČR, kterou jsme zpracovali společně s nevládní organizací Oživení a Dopravní federací NNO.

V projektu cenadalic.cz, který je jedinou iniciativou svého druhu u nás, odkrýváme fakta o netransparentním financování dopravních staveb, předkládáme je veřejnosti a vyzýváme politiky, aby přestali nečinně přihlížet plýtvání peněz nás všech.

Hlukové mapy a hlukové žaloby

Na konci ledna 2008 zveřejnilo Ministerstvo zdravotnictví tzv. strategické hlukové mapy. Právníci EPS v únoru zpracovali jejich analýzu a odhalili několik nedostatků. Mimoto, že se mapování zpozdilo oproti požadavkům evropské směrnice minimálně o půl roku, zahrnuje pouze katastrální území Prahy, Brna, resp. Ostravy a nikoliv celé aglomerace, jak požaduje zákon i směrnice EU. Některé údaje a výsledky mapování neodpovídají současné situaci. To vše mělo negativní vliv na zpracování akčních plá-

nů snižování hlukové zátěže. Na chyby ve zpracování hlukových map jsme upozornili Evropskou komisi. Přes zmíněné nedostatky mapování jasně prokázalo, že hlukem převážně ze silniční dopravy je u nás obtěžováno téměř tři sta tisíc obyvatel. Během února roku 2008 podali právníci EPS čtyři hlukové žaloby v různých částech České republiky.

V létě roku 2008 jsme analyzovali tzv. hlukové výjimky, tedy povolení k dočasně zvýšené hladině hluku na konkrétním místě, např. nově postaveném kusu dálnice. Tyto výjimky vydávají Krajské hygienické stanice. My jsme však zjistili, že ve svém úkolu ochrany občanů před hlukem selhávají, a to právě kvůli udělování výjimek. Původně měla výjimka sloužit jako dočasné prodloužení lhůty, v níž správce silnice musí zřídit odpovídající protihluková opatření. Ve skutečnosti jsou vydávány výjimky, které nejsou podloženy dostatečnými důvody. Ve více než polovině případů vůbec nedochází k postupnému zavádění protihlukových opatření. Ze silnic, na které byla vydána výjimka, se tak stala místa, kde dlouhodobě neplatí zákon. Občané zasažení hlukem navíc nejsou přizváni do povolovacího řízení o výjimkách, což považujeme za protiústavní. Podali jsme tedy stížnost k Ústavnímu soudu a vznesli požadavek, aby zákon umožnil občanům účastnit se rozhodování, které má dopad na jejich životní prostředí a zdraví.

„Ještě jednou Vás srdečně zdravím. Ani nevíte, co Váš právní rozbor situace způsobil za rozruch a obrovský respekt. Velká poklona. Inspekce se nechala slyšet už jako normální instituce, bez obvyklých vytáček a blbinek, kterými dříve doslova hýřili. Váš podpis provedl doslova historický průlom do současné byrokracie.“

Milan Javorský

Program GARDE

Program GARDE se zaměřuje na případy, kdy je činností velkých firem ohrožována podstata demokracie, lidé a jejich životní prostředí. Naším cílem je přimět společnosti k takovému způsobu podnikání, který je odpovědný vůči jejich okolí, zaměstnancům i zákazníkům. Zejména nadnárodní korporace, které se obrovskou měrou podílejí na vytváření národního bohatství a zaměstnávají značnou část populace, se mohou svým společensky odpovědným chováním podílet na všestranném rozvoji společnosti. S tím je spojená naše snaha prosadit systémové změny v českém i evropském právním systému, které mají za cíl posílit odpovědnost korporací, jež je v současnosti vnímána pouze jako dobrovolný samoregulační nástroj. Stejně tak usilujeme o nastavení transparentních pravidel pro vztahy našich volených zástupců a námi placených úředníků s velkými firmami.

www.responsibility.cz | www.nebenadostravou.cz

Kauza roku 2008: Nebe nad Ostravou

Nebe nad Ostravou je dlouhodobý projekt, jehož cílem je snížit enormní zatížení obyvatel Ostravska, kde jsou pravidelně překračovány limity koncentrací škodlivých látek v ovzduší. Naše analýza ukázala, že hlavním znečišťovatelem v oblasti je hutní komplex Arcelor Mittal, největší ocelárna v ČR, jež působí současně v 60 zemích světa, a tedy jedna z nejrozsáhlejších korporací vůbec.

Arcelor Mittal deklaruje ochranu životního prostředí jako svoji prioritu, avšak svými emisemi pravidelně překračuje limity prašnosti i koncentrace arsenu a benzo(a)pyrenu v ovzduší. Požadavky aliance Nebe nad Ostravou tak směřují k naplnění veřejně přijatého závazku ArcelorMittal ke společensky odpovědnému chování. Dosud jsme na společnost podali dvě žaloby, s cílem ochránit zdraví místních obyvatel a přimět ocelárnu, aby byly emise sníženy na zákonné limity. Zapojili jsme se také do správního řízení, které se týká vybudování nové zinkovny – požadujeme přísné nastavení limitů provozu tak, aby se emise do ovzduší snížily.

Naším cílem je také odstranit systémové problémy spojené s výkonem orgánů státní správy, které zjevně nejsou schopny prosazovat účinná opatření k minimalizaci znečištění, přestože je to jejich zákonným posláním. Například proces tzv. integrovaného povolování představuje velmi účinný nástroj, stanovující podnikům povinnost provozovat závody s využitím nejlepších známých a dostupných technik. Úředníkům navíc ukládá povinnost zohlednit ve vydaných povoleních aktuální stav životního prostředí v okolí závodu. Úřady moravskoslezského kraje však tento nástroj ochrany obyvatel nevyužily, a tak téměř žádná povolení vydaná pro ArcelorMittal nereflktují katastrofální stav ovzduší v oblasti. Krajský úřad jsme proto vyzvali k přezkumu těchto povolení.

Projekt Nebe nad Ostravou zahrnuje i významné posílení kapacit občanských iniciativ a občanské společnosti v ostravské aglomeraci. Aktivním obyvatelům nejvíce postižených oblastí, Radvanic a Bartovic, jsme poskytli poradenství při založení občanského sdružení Vzduch (nyní téměř 150 členů) a pomoc s peticí vyzývající odpovědné subjekty k nápravě situace (přes 2 300 podpisů). V dubnu 2008, v době podání první žaloby, demonstrovalo v centru Ostravy za zlepšení ovzduší celkem 1000 lidí. Na podzim jsme využili systém tzv. participativních SMS, abychom lidem umožnili zapojit se do řešení problému a podpořit požadavky aliance. Odesláním SMS je možné přímo vyzvat předsedu představenstva Arcelor Mittalu, pana Sanjaye Samaddara, aby společnost přijala okamžitá a hlavně účinná opatření ke snížení emisí v ovzduší.

V současnosti aliance požaduje, aby společnost ArcelorMittal Ostrava bezodkladně omezila emise prachu, arsenu a benzo(a)pyrenu, modernizovala svůj závod tak, aby dlouhodobě nebyly překračovány limity znečištění ovzduší v okolí, a zveřejnila kompletní harmonogram modernizace včetně závazných termínů.

Výběr nejzajímavějších kauz

Úspěšně napadáme nezodpovědné plány ČEZU

V roce 2008 jsme se začali zabývat činností velkých českých korporací a jejich vlivem na klima. Díky tomu jsme odhalili, že plánovaná modernizace hnědouhelných elektráren ČEZ nebude doprovázena potřebným snížením emisí skleníkových plynů. V současné době se jedná o největší hnědouhelné elektrárny

v ČR – Pruněřov II, která vypouští do ovzduší více emisí CO₂ než všechna osobní auta u nás dohromady. Po své „komplexní obnově“ má mít pouze 38mi procentní energetickou účinnost. Podle českých zákonů i norem EU by však účinnost, s jakou elektrárna přeměňuje uhlí na energii, měla dosahovat alespoň 42%. Každé procento dosažené na efektivitě přitom znamená v těchto objemech významnou úsporu uhlí a také oxidu uhličitého, který ČR produkuje. Na nezodpovědné plány ČEZu jsme upozornili v rámci hodnocení vlivů elektrárny na životní prostředí. Na základě našich připomínek i Ministerstvo životního prostředí požaduje, aby ČEZ použil nejlepší dostupné technologie a dosáhl účinnosti minimálně 42%.

Řešíme porušování práv zaměstnanců v obchodních řetězcích

V červenci jsme vydali studii *Diskriminace a porušování práv zaměstnanců obchodními řetězci v ČR*, kterou zpracovala právnička Jana Koukalová. Publikace je výsledkem analýzy konkrétních případů. Obsahuje také návrhy, jak by bylo možné ochranu zaměstnanců právně posílit. Studie se stala impulsem pro diskusi u kulatého stolu, kterou na téma *Kontrola dodržování zaměstnaneckých práv* uspořádal v říjnu 2008 veřejný ochránce práv Otakar Motejl. O problémech společně jednali zástupci těch institucí, které mohou postiženým zaměstnancům pomoci – Státní úřad inspekce práce, Ministerstvo práce a sociálních věcí a nevládní organizace.

Kontrolujeme dopady výroby na životní prostředí

Firma Dymos získala stavební povolení na montovnu autoseadaček pro Hyundai v Nošovicích. Dodatečně pak představila záměr přidat linku na výrobu polyuretanové pěny do sedaček, která je z povahy věci environmentálně problematická. Nabyli jsme přesvědčení, že Dymos chce takto pomoci tzv. salámové metody obejít povolovací proces, a stavební povolení jsme proto napadli žalobou. Dymos poté inicioval společné setkání, kde nám zaručil, že nemá v úmyslu obcházet zákony, a navíc projevil ochotu s námi jednat o dalším snižování dopadů své výroby na životní prostředí. Podrobně jsme tedy vyhodnotili plánované výrobní postupy a našli přitom rezervy zejména v oblasti energetických úspor. Na naše doporučení Dymos přistoupil, nechá si zpracovat energetický audit a následně bude investovat do úsporných opatření. Po minulých zkušenostech s automobilkou Hyundai jsme však trvali na podepsání smlouvy, jejíž součástí je i smluvní pokuta.

Dosáhli jsme upuštění od nekalých reklamních praktik leteckých společností

Podařilo se nám uzavřít spor, který jsme vedli společně se Sdružením ochrany spotřebitelů (SOS) od roku 2006. Tehdy jsme

žalovali společnost SkyEurope pro klamavou reklamu při inzerování ceny letenek bez tzv. povinných poplatků. Tímto reklamním tahem letecké společnosti ztěžovaly spotřebitelům přehled o skutečných cenách a výhodnosti letecké dopravy. V roce 2007 se tento způsob klamání spotřebitele začal řešit také na evropské úrovni. Letecké společnosti v EU byly Evropskou Komisí pod hrozbou sankcí vyzvány k upuštění od zavádějící reklamy. Spor se vyřešil dne 21. 10. 2008 uzavřením smíru mezi EPS, SOS a společností SkyEurope před Vrchním soudem v Praze, kdy se společnost SkyEurope zavázala, že bude uvádět ceny včetně všech daní, poplatků a přírážek. Nyní by se k ní měly připojit i zbylé české letecké společnosti, a následovat tak evropskou směrnici.

Nadále sledujeme počínání automobilky Hyundai

V roce 2008 jsme nadále sledovali kauzu korejské automobilky Hyundai, která dokončila stavbu své továrny v Nošovicích. Po celou dobu jsme se zasazovali o to, aby investor, vláda a úřady jednali podle zákonů, demokraticky a ohleduplně k životnímu prostředí. Nyní sledujeme, zda Hyundai dodržuje české zákony a zda plní své závazky podle Deklarace porozumění, kterou jsme s ní podepsali v roce 2006 a která má vést k odstranění, zmírnění a kompenzaci případných negativních dopadů automobilky na životní prostředí. Po celý rok jsme však byli nuceni upozorňovat na porušování deklarace i zákonů – celkem více než dvacet objektů bylo postaveno v rozporu se stavebním povolením, za což byly automobilce uděleny miliónové pokuty. Hyundai nainstalovala nevhodné technologie, které neodpovídají požadavkům stanoviska k posouzení vlivů na životní prostředí apod. Ačkoli Hyundai v listopadu 2008 slavnostně otevřela svou novou automobilku, je třeba konstatovat, že se jí to podařilo tak rychle pouze za cenu porušování či obcházení zákonů a matení veřejnosti i vlastních zaměstnanců ohledně správnosti svého jednání.

Program GARDE prosazuje systémové změny

S Evropskou komisí jednáme o reformě odpovědnosti korporací. Podařilo se nám přesvědčit představitele Evropské komise, že odpovědnost nadnárodních korporací za porušování lidských práv a poškozování životního prostředí není možné nadále pojímat jako dobrovolnou záležitost, ale že musí být vymáhána právními prostředky, a to na celoevropské úrovni. V rámci ECCJ (Evropská koalice pro odpovědnost korporací) jsme vypracovali návrhy reformy evropského práva, které se týkají odpovědnosti korporací za dceřiné společnosti a jejich povinnosti zveřejňovat informace o sociálních a environmentálních dopadech jejich činností. V květnu jsme je představili Evropskému parlamentu. Viceprezident evropské komise, komisař pro průmysl a podnikání Günter Verheugen a komisař pro zaměstnanost a sociální záležitosti Vladimír Špidla nás poté ujistili, že se o našich návrzích bude dále jednat. Prvním krokem bylo ustavení meziresortní komise, jejímž úkolem je zjistit způsoby, jak začlenit naše návrhy do práva EU.

Právní program

Právní program EPS zahájil svou samostatnou činnost k 1. lednu 2008. Cílem programu je plně využít specializované právní know-how EPS, a tím přispět k důslednějšímu prosazování právní ochrany životního prostředí. K tomu směřují aktivity zaměřené „navenek“ (prezentace témat a názorů EPS mezi odbornou veřejností) i „dovnitř“ (odborná právní podpora ostatních programů EPS, účast na vzdělávacích akcích atd.). Koordinátor právního programu Pavel Černý je také členem Legislativní rady vlády ČR.

Přispíváme k diskusi mezi odbornou veřejností

V roce 2008 publikovali právníci EPS pět článků v odborných časopisech, tři ve sbornících a dalších 21 online příspěvků na serveru Via Iuris. Na pozvání organizátorů se zúčastnili čtyř odborných konferencí a seminářů a také jednání o Aarhuské úmluvě v Rize.

Pořádáme školení

Uspořádali jsme pětidenní školení pro právníky ze zahraničních nevládních organizací, jež jsou přidruženými členy mezinárodní sítě Justice & Environment. Právníkům z Chorvatska, Makedonie a Slovinska jsme předali zkušenosti s vedením případů v oblasti právní ochrany životního prostředí. Vedli jsme školení na vzdělávacích akcích EPS a PILA – Škola účasti veřejnosti (pro neziskové organizace a další občany) a Škola lidských práv (pro studenty právnických fakult). Tématem byla účast veřejnosti ve správních řízeních týkajících se zásahů do životního prostředí.

Usilujeme o důležité soudní precedenty

V případě obchvatu Frýdku-Místku soud poprvé přiznal odkladný účinek žalobě, kterou proti územnímu rozhodnutí podalo občanské sdružení. Podařilo se prosadit i výklad, podle něž zru-

šení „podkladového“ rozhodnutí (například o výjimce ze zásahů do chráněného území) způsobuje automaticky nezákonnost navazujícího rozhodnutí (například stavebního povolení).

Úspěch: Vyhráli jsme u Ústavního soudu

Na Ústavní soud jsme se obrátili v roce 2007, poté co se Nejvyšší správní soud odmítl zabývat územním plánem Břeclavska. Zdůvodněním bylo, že plán byl vydán podle starého stavebního zákona z roku 2006, a tedy nebyl výslovně označen jako opatření, jež je možné soudně přezkoumat. Součástí tohoto plánu je mimo jiné stavba rychlostní silnice R52, která má spojit Vídeň s Brnem a jejíž trasa zasahuje chráněné území Pálava. Abychom mohli v rámci programu Právo životního prostředí čelit všem nezákonnostem, kterých se krajští úředníci při pořizování plánu dopustili, podali jsme ústavní stížnost.

Začátkem prosince roku 2008 nám dal Ústavní soud za pravdu, když označil tento územní plán za tzv. opatření obecné povahy, které podléhá přezkoumání Nejvyššího správního soudu. Břeclavský plán se tak stal precedents, díky němuž bude možné dožadovat se přezkoumání legálnosti všech územních plánů soudní cestou. Toto rozhodnutí je významné i pro případný přezkum Politiky územního rozvoje, která jako jediný, ale zároveň nejdůležitější územně plánovací dokument není označena jako opatření obecné povahy. Ústavní soud také zdůraznil potřebu efektivní soudní ochrany již ve fázi územního plánování. V pochybnostech je podle soudu třeba dát přednost takovému výkladu, který posiluje právo na přístup k soudu.

Právní poradna

Stálým pilířem našich aktivit je bezplatné právní poradenství v oblasti ochrany životního prostředí, které poskytujeme po celou dobu naší činnosti. Před čtyřmi lety se Poradna osamostatnila jako jeden z pěti našich programů, do nichž se soustřeďují hlavní aktivity EPS. Na Poradnu se pravidelně obracejí lidé, kterým není lhostejné životní prostředí, kteří však u lokálních úřadů pomoc nenacházejí. My jim poskytujeme informace, díky nimž mohou svá práva i veřejné zájmy lépe chránit. V roce 2008 jsme zodpověděli celkem 868 individuálních dotazů občanů, neziskových organizací a obcí.

Pravidla poradny

Hlavní aktivitou Právní poradny EPS je poskytování poradenství, a to ve formě přímého zodpovídání emailových, telefonických a osobních dotazů ze stran občanů, neziskových organizací a obcí, v případech, kdy je ohrožováno nebo poškožováno jejich životní prostředí, dále provozování webové poradny v podobě již zodpovězených dotazů na webu a pořádání odborných seminářů a právních školení pro veřejnost. V roce 2008 Poradna EPS poskytla základní bezplatné právní poradenství (tj. v omezeném rozsahu max. 5 hod), zejména v situacích, kdy byl v oblasti životního prostředí dotčen veřejný zájem nebo bylo zasaženo větší množství lidí.

Příběh klienta – případ Ostravice

Na území obce Ostravice je připravována velkoplošná výstavba rekreačních objektů. Většina z nich má být umístěna na zemědělské půdě, zcela mimo centrum obce a bez jakékoliv vazby na stávající zástavbu, čímž znehodnotí tradiční ráz podhorské obce Ostravice i Chráněné krajinné oblasti Beskydy. Místní obyvatelé učinili několik kroků, kterými vyjádřili svůj nesouhlas s tímto záměrem. Jedním z nich byla i petice zastupitelstvu a radě obce, aby nepodporovaly výstavbu do doby schválení nového územního plánu.

Investor se rozhodl aktivně bránit proti kampani místních a podal na iniciátory petice oznámení o podezření ze spáchání trestného činu pomluvy a poškození cizích práv. Petiční právo je ale jedním ze základních a ústavně zaručených práv občana, petice tak sama o sobě nemůže být považována za protizákonný akt. Aby splnil svou výhrůžku a pohnal iniciátory k trestní odpovědnosti, musel by investor nejprve dokázat, že informace obsažené v petici

jsou nepravdivé. Místní občané se obrátili na poradnu EPS, která jim poskytla právní konzultace spolu s právním rozбором.

Práce s dobrovolníky

V roce 2008 činnost Poradny posílilo 27 dobrovolníků. Jedná se o studenty práv a mladé právníky, kteří si u nás zvyšují kvalifikaci, získávají cenné zkušenosti a svojí dobrovolnou aktivitou se významně podílejí na ochraně životního prostředí. Jejich pomoc je pro nás velkým přínosem – umožňuje větší efektivitu a flexibilitu činnosti Poradny.

Studenti práv bývají nejdříve pozváni na schůzku s vedoucí Poradny, Markétou Višinkovou. Tam se dozví, jaké jsou cíle EPS, jak organizace funguje a co od nich očekáváme. Poté si mohou dobrovolníci úkoly a práci přímo vyzkoušet. Následuje sepsání smlouvy, v níž se zavazujeme, že činnost dobrovolníků bude maximálně do jedné čtvrtiny administrativní výpomoc, a tudíž většina jejich aktivit se bude skutečně týkat práva. Dobrovolníci se zavazují k mlčenlivosti. Praxe obnáší především zpracovávání odpovědí na dotazy klientů Poradny, dále vyhledávání judikatury apod. Cílem je, aby se úkoly mezi studenty rozdělily pokud možno podle oblastí jejich zájmu, a také aby si mohli pokaždé vyzkoušet jinou oblast práva. Během jejich dobrovolnické práce v Poradně se studentům zaměstnankyně EPS důkladně věnují a jsou jim vždy k dispozici.

Zkušenosti dobrovolníků

„Spolupráce s EPS mi přináší větší samostatnost při řešení případů a schopnost vidět právo i z praktické stránky, nejen z pozice učebnice a teorie přednášené na fakultě. Díky této práci jsem se také zdokonalila v psaném projevu a získala alespoň základní přehled o vybraných otázkách práva životního prostředí a správního práva.“

Iva Kučerová

„EPS – to je vstup do praxe z klidných teoretických vod. EPS – to je plnění náročných úkolů v přátelském prostředí. EPS – to jsou zkušenosti z právního poradenství a kontakt s lidmi zapálenými pro společnou věc.“

Vojta Mihalík

Lidé v EPS v roce 2008

Jaroslava Al-Khatib

administrativa

Mgr. Pavel Franc

vedoucí programu GARDE,
člen Výkonného výboru

Ing. Stanislav Kutáček

finanční ředitel

Mgr. Lucie Redlová

finanční ředitelka,
fundraiserka

Jana Benešová

administrativa

Mgr. Filip Gregor

právník

Mgr. Radek Motzke

právník

Ing. Jitka Šeneklová

finanční ředitelka

JUDr. Michal Bernard

právník

Mgr. Daniela Konečná

právníčka

Mgr. Šárka Nekudová

organizační ředitelka,
t. č. na mateřské dovolené

Mgr. Jan Šrytr

právník

Mgr. Pavel Černý

vedoucí Právního programu

Mgr. Jana Koukalová

právníčka

Mgr. Jiří Nezhyba

právník

Bc. Filip Švrček

organizační ředitel

Mgr. Vítězslav Dohnal

právník

Eva Kozinská

ekonomka

Mgr. Sandra Podskalská

právníčka

Mgr. Markéta Višinková

vedoucí Právní poradny

Mgr. Pavel Doucha

právník

Mgr. Jana Kravčíková

právníčka

Jan Nejezchleb

fundraiser

Mgr. Vendula Zahumenská

právníčka

Mgr. Martin Fadrný

vedoucí programu
Právo životního prostředí,
člen Výkonného výboru

Mgr. Barbara Kubátová

právníčka

Studenti práv, kteří nám pomohli v roce 2008

Andrea Beková

Hana Adamová

Iva Kučerová

Jan Handlír

Jana Hylmarová

Jana Kravčíková

Jana Poljaková

Katarína Kočanová

Kateřina Červená

Libor Jarmič

Linda Janků

Martin Začal

Ondřej Ručka

Pavel Vrážek

Petr Bouda

Petr Zatloukal

Štěpán Jakl

Veronika Hejnová

Veronika Hofírková

Zdeněk Mezuláník

Zdeňka Novotná

Radan Šafařík

Studenti humanitní enviromentalistiky, kteří nám pomohli v roce 2008

Jitka Porkertová

Ondřej Rešl

Petr Salamon

**EPS Vám za Vaši pomoc
velmi děkuje.**

Publikační činnost

Publikace

- **Diskriminace a porušování práv zaměstnanců obchodními řetězci v České republice**
Jana Koukalová. 2008. Brno: Ekologický právní servis.
- **ArcelorMittal Ostrava in „In the wake of ArcelorMittal“**
Mgr. Jan Šrytr. Publikace případových studií působení Arcelor-Mittal v různých zemích světa. 2008. CEE Bankwatch.
http://bankwatch.org/documents/mittal_local_impacts.pdf
- **Fair Law – Legislative opportunities for the EU to improve corporate accountability**
Mgr. Filip Gregor, Hannah Ellis. 2008. European Coalition for Corporate Justice.
http://www.corporatejustice.org/IMG/pdf/ECCJ_FairLaw.pdf
- **Právní ochrana před hlukem**
JUDr. Michal Bernard a Mgr. Pavel Doucha. 2008. Praha: Linde.
- **Analýza hlukových výjimek**
Rozhodovací praxe Krajských hygienických stanic v řízeních dle § 31 odst.1 zák. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. 2008. Brno: Ekologický právní servis.
http://hluk.eps.cz/files/Analiza-hlukovych-vyjimek_EPS.pdf
- **Analýza plánování dopravních staveb v České republice.**
Mgr. Vendula Povolná, Bc. Daniela Konečná. 2008. Brno: Ekologický právní servis.
<http://cenadalníc.ozivení.cz/3-planovani-staveb/>
- **Jak se zapojit do územního plánování.**
Mgr. Vendula Povolná. 2008. Brno: Ekologický právní servis.
<http://zur.eps.cz/files/Jak%20se%20zapojit%20do%20uzemního%20planování.pdf>

Analýza

- **Účast veřejnosti v integrovaném povolování**
Mgr. Jan Šrytr. 2008. Brno: Ekologický právní servis.
http://aa.ecn.cz/img_upload/98a9a0fe3779d35f22dc8d93fe87df89/Analýza_IPPC_ucast_veřejnosti.pdf

Články

- **Soukromoprávní prostředky ochrany před hlukem**
JUDr. Michal Bernard. Právní rozhledy č. 5/2008
- **Flexibilita práce versus diskriminace (nad jedním rozhodnutím Nejvyššího soudu)**
Mgr. Jana Koukalová. Soudní rozhledy č. 8/2008
- **K rozhodování správních soudů o návrzích na odklad vykonatelnosti žaloby**
Mgr. Pavel Černý. Právní rozhledy č. 24/2008
- **A decade on, access to justice is still missing**
Mgr. Pavel Černý: A decade on, access to justice is still missing (ENDS Europe Report, č.26/2008)
- **Jaké změny přinese novela stavebního zákona**
Vednula Povolná. Moderní obec č. 8/2008

Příspěvky do sborníků

- **Environmental Impact Assessment (EIA) – požadavky evropského práva a česká praxe**
Mgr. Pavel Černý. Sborník příspěvků ze semináře Justiční akademie „Ochrana životního prostředí ve správním soudnictví“. 2008. Praha: LexisNexis CZ
- **Žaloby nevládních organizací ve věcech životního prostředí – jde o efektivní způsob jeho ochrany?**
Mgr. Pavel Černý: Sborník z konference Zeleného Kruhu „Jaké jsou možnosti soudní ochrany v oblasti životního prostředí v České republice?“. 2008. Praha: Zelený Kruh
<http://www.ucastverejnosti.cz/dokumenty/sbornik-limity-soudni-ochrany-web.pdf>

Další činnost

Zpráva EPS

V červnu roku 2008 jsme vydali první číslo nového periodika – Zprávy EPS. Zpráva navazuje na tradici Infolistů, ale s novým názvem se změnil také obsah. Naším cílem je jednou za půl roku představit činnost EPS veřejnosti, a to srozumitelnou a čtivou formou. Čtenáři se dozví nejen o úspěších právníků a právníček EPS, ale především o tom, na které důležité celospolečenské problémy se právě soustředíme a jakým způsobem je řešíme. Pro čtenáře je tak Zpráva EPS zajímavým zdrojem informací o dění v Česku i vodítkem pro případnou občanskou angažovanost. Zpráva je periodikum registrované na Ministerstvu kultury ČR.

Sítě neziskových organizací, v nichž působíme

- mezinárodní síť E-LAW (Environmental Law Alliance Worldwide)
- federace EEB (European Environmental Bureau)
- Asociace českých nevládních ekologických organizací Zelený kruh
- mezinárodní síť OECD Watch
- mezinárodní síť Justice & Environment (J&E)
- koalice ECCJ (European Coalition for Corporate Justice)
- mezinárodní iniciativa Global Action on Arcelor Mittal
- síť ekologických poraden STEP
- síť environmentálních center Krasec
- síť Jihomoravských ekoporaden
- sdružení Dopravní federace

Vzdělávací programy, které jsme organizovali

- **Účast veřejnosti a krajinný ráz**
pro ČVUT
- **Účast veřejnosti ve správních řízeních**
pro Sdružení pro záchranu prostředí Calla
- **seminář Právní nástroje ochrany životního prostředí**
jarní škola Ekologického právního servisu
- **„Právní minimum pro ekoporadce“**
školení ekoporadců STEP v Praze a v Brně

Konference, kterých jsme se zúčastnili

- **„Jaké jsou možnosti soudní ochrany v oblasti životního prostředí v České republice?“**
mezinárodní konference pořádaná organizací Zelený kruh v Praze
- **„The Aarhus Convention: how are its access to justice provisions being implemented?“**
mezinárodní konference pořádaná Evropskou komisí v Bruselu
- **„Předběžná otázka k Evropskému soudnímu dvoru v české praxi“**
konference pořádaná Nejvyšším správním soudem v Brně
- **Seminář o českém předsednictví EU a environmentální agendě**
pořádaný organizací Zelený Kruh a European Environmental Bureau (EEB) v Praze
- **Jednání stran Aarhuské úmluvy v Rize**
semináře pořádané EEB a Justice & Environment (J&E)

Finanční zpráva

Výrok auditora

Náklady	v Kč
kancelářské potřeby	64 318
literatura a periodika	36 232
provozní režie (energie a opravy)	157 305
cestovné	147 626
náklady na komunikaci (vč. poštovního)	341 143
tisk, kopírování, propagace	195 401
nájem	427 882
právní služby a poplatky	44 885
posudky, expertizy	255 360
překlady a tlumočení	18 476
školy a semináře	106 607
software	84 229
mzdové náklady	4 776 718
odvody daňové, sociální a zdravotní	1 500 141
dary	10 000
bankovní poplatky	21 971
ostatní (kurz. ztráty, penále, reprezentace)	275 063
CELKEM VÝDAJE	8 463 355

Příjmy	v Kč
vlastní činnost	753 876
dotace z veřejných rozpočtů a rozpočtu EU	
ESF + MPSV – OP RLZ	382 322
EK – Transition Facility	671 461
EK – EEA and Norway Grants	682 067
Ministerstvo životního prostředí ČR	626 730
dotace z nadací a občanských sdružení	
Open Society Fund Praha	1 420 993
Open Society Institute Praha	721 618
nadace Partnerství	302 579
C. S. MOTT Foundation	382 199
Trust for Civil Society in CEE	775 471
The Joseph Rowntree Charitable Trust	460 018
- drobné granty a dotace	82 540
dary fyzických a právnických osob	760 333
kreditní úroky	32 735
ostatní (kurzové zisky, přefakturace, fondy)	1 294 774
CELKEM PŘÍJMY	9 349 716
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK – ZISK	886 361

Výrok auditora

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv a finanční situace občanského sdružení Ekologický právní servis, o. s. k 31.12.2008 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok 2008 v souladu s českými účetními předpisy.

BVM Audit s.r.o.

člen mezinárodní asociace nezávislých profesionálních firem
MSI Global Alliance, Legal & Accounting Firms
Všebořická 82/2, 400 01 Ústí nad Labem
osvědčení KAČR č. 277

Ing. Miroslava Nebuželská
osvědčení KAČR č. 2092

V Praze, dne 15. května 2009

Zpráva byla projednána se statutárním orgánem občanského sdružení a předána v souladu s podmínkami smlouvy:

[Signature]
BVM Audit s.r.o.
300 01 Ústí nad Labem, Převrátka 230
tel.: +420 321 253 606
fax: +420 321 253 910
e-mail: info@bvmaudit.cz
IČO: 05341690

Nedílnou součástí této zprávy jsou následující přílohy:

1. Rozvaha k 31.12.2008
2. Výkaz zisku a ztráty za období 1.1.2008 – 31.12.2008
3. Příloha k účetní závěrce za období 1.1.2008 – 31.12.2008

BVM Audit s.r.o.
Člen mezinárodní asociace nezávislých profesionálních firem
MSI Global Alliance, Legal & Accounting Firms
Osvědčení KAČR č. 277
IČO 64052907, OR: KS v UL, odd.C, vl.10016

Tel.: +420 474745134
Fax: +420 474745137
E-mail: info@bvmaudit.cz
Http://www.bvmaudit.cz

Děkujeme našim donorům

Charles Stewart Mott Foundation

Open Society Fund

Opatření proti korupci a střetu zájmu v případech veřejné podpory zahraničních investic

Open Society Fund

Nové litigační strategie jako nástroj ke zvýšení odpovědnosti státu za životní prostředí a širší přístup ke spravedlnosti

European Commission

From local to global heroes – NGO networking and project incubation in New Member states

EVVO JMK

Doplnění sítě environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Jm kraji

NROS

Omezení diskriminace zaměstnanců nadnárodních společností, zejména obchodních řetězců

CEE Trust

Improving accountability, public participation, access to justice and NGO support in 2006

NROS – BG (EHP a Norska)

Právo na kvalitní ŽP a ne/udržitelná doprava: nové partnerství

Nadace Partnerství

Právní program EPS – účinnější právní ochrana ŽP

Open Society Fund

OSI – Bringing the Unaccountable to the Roundtable

MŽP

Poskytování bezplatného právního poradenství v oblasti ochrany ŽP

Rowentree

Exploring legal options to improve corporate accountability at EU level

Magistrát města Brna

Zlepšení materiálně technického a odborného zázemí

Open Society Fund

Building Southeast European Environmental Law Capacity: Study Visit to Leading Legal Environmental NGOs in Hungary and the CR

Nadace Veronica

Diskusí s občany k zásadám územního rozvoje jižní Moravy

Nadace Partnerství

Zapojování veřejnosti do případů řešených EPS

Nadace Partnerství

Efektivní účast veřejnosti v územním plánování

SFŽP

Systematické environmentální právní poradenství, vzdělávání a osvěta na celostátní úrovni

Via Vitae

„Nebe nad Ostravou“

Iswara

Legal promotion of corporate accountability in CO₂ issues

Hájíme práva těch, na jejichž ochranu stát zapomíná. Jsme skupina právníků, jež věří, že v demokratické společnosti nelze potřeby a přání jedněch vykoupit porušováním práv těch druhých. Rovnost občanů před právem je veřejným zájmem, který hájíme. Zdraví a příznivé životní podmínky lidí jsou předpokladem zdravé společnosti, o kterou usilujeme.

Mnohokrát děkujeme všem, kteří nás podpořili a podporují. Jsme nevládní, nezisková organizace a naše činnost je závislá na podpoře veřejnosti. Pokud se Vám zdá naše práce prospěšná, zvažte prosím, zda nám můžete pomoci.

Ekologický právní servis / Environmental Law Service
Dvořákova 13, 602 00 Brno, Czech Republic
Tel: +420 545 575 229 / Fax: +420 542 213 373

Převrátílská 330, 390 01 Tábor
Tel: 381 253 904 / Fax: 381 253 910
E-mail: tabor@eps.cz

IČO 65341490
Číslo účtu: 471298763/0300

Kontakt na Poradnu EPS

EPS Brno
Dvořákova 13
602 00 Brno
tel.: +420 545 575 229
fax: +420 542 213 373
e-mail: poradna@eps.cz

Poradna EPS v Brně je otevřena pro veřejnost:

pondělí: 13.00–18.00
středa: 9.00–13.00
pátek: 9.00–12.00

www.eps.cz

www.responsibility.cz

www.hluk.eps.cz

www.sedlakjan.cz

www.pur.eps.cz

www.cenadalnic.cz

www.nebenadostravou.cz